

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Національний університет «Одеська юридична академія»

**ЄВРОПЕЙСЬКІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ
УКРАЇНИ В УМОВАХ ВІЙНИ
ТА ГЛОБАЛЬНИХ ВИКЛИКІВ ХХІ СТОЛІТТЯ:
СИНЕРГІЯ НАУКОВИХ, ОСВІТНІХ
ТА ТЕХНОЛОГІЧНИХ РІШЕНЬ**

МАТЕРІАЛИ

Міжнародної науково-практичної
конференції

19 травня 2023 року

У двох томах

Том 2

Видавництво
«Юридика»
2023

УДК 005.332.2(4):316.42(477)"364""20"(062.552)
Є24

Рекомендовано до друку Вченою радою
Національного університету «Одеська юридична академія»
(протокол № 3 від 16.06.2023 р.)

За загальною редакцією **С. В. Ківалова**.

Відповідальний за випуск **М. Р. Аракелян**.
Матеріали видано в авторській редакції.

Європейські орієнтири розвитку України в умовах війни та
Є24 глобальних викликів XXI століття: синергія наукових, освітніх
та технологічних рішень : у 2 т. : матеріали Міжнар. наук.-
практ. конф. (м. Одеса, 19 травня 2023 р.) / за загальною редак-
цією С. В. Ківалова. – Одеса : Видавництво «Юридика», 2023. –
Т. 2. – 828 с.

ISBN 978-617-8263-40-9

Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Європейські орієнтири розвитку України в умовах війни та глобальних викликів XXI століття: синергія наукових, освітніх та технологічних рішень». У другому томі збірника відображено наукові напрацювання вчених, практиків, військовослужбовців у теоретичній та емпіричній площині в умовах повномасштабного військового вторгнення у сферах адміністративного права та процесу, фінансового, морського та митного права, організації та вдосконалення судоустрою, прокуратури, інших правоохоронних органів, адвокатури. Висвітлено питання кримінального права, кримінально-процесуальних аспектів кримінального провадження та кримінологічних особливостей протидії злочинності в умовах воєнного стану, криміналістики, судової експертизи, психології та медицини у забезпеченні судочинства, цивільного та сімейного права, інтелектуальної власності та патентної юстиції, цивільного судочинства, господарського права та процесу. Розглянуто актуальні питання діяльності сучасних бібліотек у закладах вищої освіти, фізичної підготовки здобувачів вищої освіти.

Збірник розраховано на наукових та науково-педагогічних працівників, здобувачів вищої освіти, практичних працівників у сферах юридичної, економічної, соціологічної, політологічної, психологічної, філологічної наук, журналістики та кібербезпеки тощо.

УДК 005.332.2(4):316.42(477)"364""20"(062.552)

ISBN 978-617-8263-37-9 (у 2 т.)
ISBN 978-617-8263-40-9 (т. 2)

© Національний університет
«Одеська юридична академія», 2023

УЛЬЯНОВА ГАЛИНА ОЛЕКСІЇВНА

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
проректор з навчальної роботи, доктор юридичних наук, професор*

СТЯГНЕННЯ КОМПЕНСАЦІЇ ЗА ПОРУШЕННЯ АВТОРСЬКИХ ПРАВ

Одним із важливих конституційних прав є право на захист інтелектуальної власності, авторських прав, моральних і матеріальних інтересів. Способи захисту авторських прав визначено Цивільним кодексом України, Законом України «Про авторське право і суміжні права». Серед найбільш поширених у практиці захисту авторських прав є вимоги, спрямовані на відшкодування майнової та немайнової шкоди. Крім відшкодування збитків правовласники доволі часто обирають стягнення компенсації за порушення авторських прав. Поширеність компенсації обумовлена тим, що правовласнику необхідно фактично довести факт порушення майнових авторських прав, та на відміну від відшкодування збитків не має необхідності доводити їх розмір.

Особливість виплати компенсації за неправомірне використання об'єктів інтелектуальної власності полягає у звільненні потерпілої особи від доведення розміру збитків, завданих порушенням авторських прав, що надає їй вагомі переваги у захисті прав відносно порушника. Натомість покладення такого стягнення на порушника й за відсутності його вини перетворює цю майнову санкцію на засіб сурового й непропорційного покарання учасника ринку, який несвідомо використав чужі об'єкти авторських прав, а це може істотно порушити рівновагу інтересів учасників відносин у цій сфері [1, с. 76].

Слід відзначити, що підхід до визначення розміру компенсації, яка підлягає виплаті за порушення авторських прав, зазнавав неодноразово змін.

В першій редакції Закону України «Про авторське право і суміжні права» встановлювався мінімальний та максимальний розмір компенсації від 10 до 50000 мінімальних заробітних плат.

Відповідно до змін, внесених до ст. 52 Закону в 2018 році, змінено підхід до визначення компенсації, вилучено положення про її граничні розміри, натомість встановлено залежність від наявності умислу на порушення прав. Розмір компенсації визначався як «паушальна сума на базі таких елементів, як подвоєна, а у разі умисного порушення – як потроєна сума винагороди або комісійні платежі, які були б сплачені, якби порушник звернувся із заявою про надання дозволу на використання оспорюваного авторського права або суміжних прав замість відшкодування збитків або стягнення доходу».

З прийняттям нового Закону України «Про авторське право і суміжні права» від 1 грудня 2022 р. встановлено підхід, який передбачає декілька способів визначення розміру компенсації, повертаючи

в тому числі визначення мінімальних та максимальних розмірів виплат.

Відповідно до діючого законодавства розмір компенсації визначається судом розмірі:

- від 2 до 200 прожиткових мінімумів для працездатних осіб;
- або як фіксована подвоєна, а в разі умисного порушення – потроєна сума винагороди, яка була б сплачена за надання дозволу на використання об'єкта авторського права або об'єкта суміжних прав, з приводу якого виник спір;

Аналізуючи зміни, які відбулись, слід виділити такі.

По-перше, виходячи з положень законодавства, при визначенні розміру компенсації мінімальна заробітна плата замінена на прожитковий мінімум.

По-друге, паушальний платіж замінено на винагороду. При цьому збережено розмір подвоєний чи потроєний залежно від наявності умислу на вчинення порушення.

По-третє, передбачено два способи визначення розміру компенсації на вимогу суб'єкта авторського права та один спосіб на вимогу третіх осіб, а саме: осіб, яким надано виключне право на використання об'єктів авторського права та/або об'єктів суміжних прав та/або які мають право на отримання частки винагороди за використання об'єктів авторського права та/або об'єктів суміжних прав; організацій колективного управління авторськими правами; осіб, яким належить право особливого роду (*sui generis*).

По-четверте, визначено критерії, які мають враховуватись під час встановлення розміру компенсації, до яких віднесено: тривалість та систематичність порушення, обсяг порушення (зокрема з урахуванням території його поширення), сфера господарювання та наміри порушника, вина та її форми, інші об'єктивні обставини.

По-п'яте, передбачено, що розмір компенсації має бути ефективним, співрозмірним і стримуючим, у випадку вибору позивачем оціночної компенсації, позивачу окрім доведення належності йому авторського права та факту протиправного використання відповідачем об'єкту авторського права, необхідно буде обґрунтувати співрозмірність суми оціночної компенсації наслідкам порушення його права. У випадку вибору штрафної компенсації позивач замість обґрунтування співрозмірності компенсації доводитиме розмір суми винагороди, яка була б сплачена за надання дозволу на використання об'єкта авторського права, з приводу якого виник спір [2].

По-шосте, зазначено про інтереси користувача, які мають враховуватись при визначенні розміру компенсації, а саме: розмір компенсації має застосовуватись таким чином, щоб уникнути створення перешкод законній діяльності користувача і водночас забезпечити захист від зловживань користувача.

Наведене положення має важливе практичне значення, оскільки практика застосування компенсації, особливо в умовах встановлення гарантованого мінімального розміру, свідчила, що не завжди обсяг порушень прав відповідав визначеній компенсації.

Список використаних джерел:

1. Коваль І. Виплата компенсації за неправомірне використання об'єкта інтелектуальної власності: правова природа й умови застосування. *Теорія і практика інтелектуальної власності*. 2015. № 6. С. 70–78.
2. Мисенко О. Компенсація за порушення авторського права у новому законі. URL <https://blog.liga.net/user/amyisenko/article/50264/>

Ключові слова: авторське право, порушення авторських прав, компенсація за порушення авторського права.

Key words: copyright, copyright infringement, compensation for copyright infringement.

БААДЖИ НАТАЛІЯ ПИЛИПІВНА

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри права інтелектуальної власності та патентної юстиції,
кандидат юридичних наук, доцент*

АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ ЯК СКЛАДОВА АКАДЕМІЧНОЇ КУЛЬТУРИ

У сучасному освітньо-науковому середовищі як в Україні, так і за кордоном, питання академічної доброчесності та довіри часто перетворюються на питання моніторингу, контролю та примусу як в онлайн, так і в офлайн форматах. В умовах запровадження великої кількості онлайн ресурсів, розвитку дистанційного навчання активного застосування набувають різноманітні програмні продукти, які виступають інструментами для вимірювання рівня доброчесності, моніторингу або перевірки здобувачів освіти та науковців.

Питання формування академічної доброчесності в академічному середовищі були досліджені у працях таких вчених, як : А. Є. Артюхова, А. Т. Добко, Д. Загірняк, Ю. Калиновською, Н. С. Кузнецову, І. В. Назарова, Л. В. Єфименка, А. Мельниченко, Є. Ніколаєва, В. Ромакіна, В. Сазик, Д. О. Сопову, Я. О. Тицьку, Т. Фінікову, Т. Яворську, Т. Ярошенко А. Abraham, J. D. Adams,, S. E. Ard, F. Ard, J. Cutri, S.E.Eaton, J. C. Hughes, Y. Karlina., D. McCabe, K. L. Turner, T. Fishman та ін.

Треба зазначити, що саме у 2005 році було сформовано новітню університетську мету, що знайшла своє закріплення у «Бухарестській декларації етичних цінностей і принципів вищої освіти в Європі»: «У суспільстві знань, що розвивається завдання університетів не обмежуються розвитком і збереженням базової науки; вони беруть активну участь у тлумаченні, поширенні та практичному застосуванні знань» [1]. У зазначеному документі було визначено кілька значущих цінностей та принципів університетів третього покоління, зокрема і принцип академічної доброчесності у процесі викладання та навчання, який є вагомим складовою академічної культури. Історичний шлях до такого всебічного розуміння і осягнення знання та ролі університетів був довгим і складним, сповненим

Шамота Олександр Володимирович Актуальні питання визначення гендерної рівності в шлюбно-сімейних правовідносинах	547
Богомолова Валерія Сергіївна Актуальні напрями вдосконалення процедури видачі мікрокредитів в умовах воєнного стану.	550
Ващак Владислав Анатолійович Ознаки саморегулювання в інтернеті	552
Веретільник Анна Ігорівна Криптовалюти як об'єкт цивільних прав.	555
Колісниченко Сергій Васильович Автомобільні дороги як об'єкт цивільних правовідносин	557
Маршук Юлія Сергіївна Інформаційні права у сфері охорони здоров'я та їх захист.	559
Московчук Роксолана Петрівна Виконання банківських договорів в умовах війни	562
Оскілко Олексій Олегович Окремі питання захисту прав жінок-військовослужбовців в Україні	564
Первак Анна Дмитрівна Нормативно-правова регламентація соціального підприємства як важливий крок у напрямку європейського розвитку України	567
Ткалич Максим Олегович, Толмачевська Юлія Олегівна Договір перевезення учасників спортивних змагань – осіб з інвалідністю	569
Цуняк Ірина Геннадіївна Валютні форварди	571

СЕКЦІЯ 24

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ПРАВА ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ ТА ПАТЕНТНОЇ ЮСТИЦІЇ

Харитоновна Олена Іванівна Концепція «комп'ютерної симуляції» та категорія «віртуальної власності»	574
Ульянова Галина Олексіївна Стягнення компенсації за порушення авторських прав.	578
Бааджи Наталія Пилипівна Академічна доброчесність як складова академічної культури	580
Галупова Лариса Ігорівна Захист авторських прав на контент, розміщений у соціальних мережах	584